

Parlament České republiky

Poslanecká sněmovna

1999

III. volební období

138

Vládní návrh,
kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu návrh na ukončení
platnosti některých dvoustranných smluv uzavřených Československou socialistickou
republikou.

**Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
1999
III. volební období**

**Návrh
USNESENÍ
Poslanecké sněmovny**

k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu návrh na ukončení platnosti některých dvoustranných smluv uzavřených Československou socialistickou republikou

Poslanecká sněmovna

vyslovuje souhlas s ukončením platnosti následujících smluv:

1. Smlouvy o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Afghánskou demokratickou republikou ze dne 24. června 1981
2. Smlouvy o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Angolskou lidovou republikou ze dne 12. října 1981
3. Smlouvy o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou Etiopií ze dne 13. září 1981
4. Smlouvy o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Libyjskou arabskou lidovou socialistickou džamahírijí ze dne 9. září 1982
5. Smlouvy o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou ze dne 9. října 1985

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

k vládnímu návrhu na ukončení platnosti dvoustranných smluv o přátelství a spolupráci Československé socialistické republiky s Afghánskou demokratickou republikou, s Angolskou lidovou republikou, se Socialistickou Etiopií, s Libyjskou arabskou lidovou socialistickou džamahírijí a se Syrskou arabskou republikou

Česká republika se přijetím Deklarace České národní rady ze dne 17. prosince 1992 a dalšími akty přihlásila ke všem mezinárodněprávním závazkům po bývalé čs. federaci. Zásady postupu při jednání o sukcesi do mezinárodních smluv, jimiž byla vázána Česká a Slovenská Federativní Republika, byly stanoveny usnesením vlády České republiky č. 83 ze dne 24. února 1993. Vzhledem k tomu, že Česká republika se přihlásila ke všem právům a závazkům vyplývajícím z těchto smluv, je nezbytné v případě ukončení platnosti některých smluv postupovat podle příslušných ústavních a dalších předpisů. S ukončením platnosti takových smluv musí tedy vyslovit souhlas orgán, s jehož souhlasem byla taková smlouva uzavřena.

K jednotlivým smlouvám, jejichž platnost se navrhuje ukončit, se uvádí následující:

1. Smlouva o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Afghánskou demokratickou republikou ze dne 24. června 1981 (vyhl. č. 21/1983 Sb.)

Smlouva kromě standardních ustanovení obsahuje řadu pro ČR nepřijatelných ideologických prvků. Tak např. v preambuli obě strany prohlašují pevnou vůli i nadále aktivně přispívat k boji proti imperialismu, kolonialismu a jakékoliv formě nadvlády a útisku, přispívat k semknutosti všech sil bojujících za národní nezávislost, demokracii a sociální pokrok ve světě. V článku 5 vyjadřují své pevné odhodlání dále prohlubovat přátelství a všestrannou spolupráci se zeměmi socialistického společenství, jakož i akční jednotu a solidaritu zemí socialistického společenství. Podle článku 6 smluvní strany povedou rozhodný boj proti intrikám a útokům nepřátel míru, proti imperialismu, expanzionismu a hegemonismu, za zastavení závodů ve zbrojení, za všeobecné a úplné odzbrojení. Smlouva byla uzavřena na dobu 25 let s automatickým prodlužováním o dalších 10 let, pokud nebude před uplynutím období platnosti vypovězena. Dne 27. 4. 1995 byla afghánské straně předána nóta se seznamem smluv, které by měly být předmětem expertního jednání o sukcesi. Tato jednání se vzhledem k situaci v Afghánistánu dosud neuskutečnila. Česká strana navrhne ukončení platnosti této Smlouvy v rámci jednání o sukcesi. Pokud by afghánská strana s tímto postupem nesouhlasila, bude třeba zahájit řízení o ukončení platnosti v důsledku mezinárodněprávní zásady o podstatné změně poměrů vzhledem k tomu, že výpověď Smlouvy podle jejího příslušného ustanovení by byla možná nejdříve v r. 2007.

2. Smlouva o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Angolskou lidovou republikou ze dne 12. října 1981 (vyhl. č. 37/1984 Sb.)

Smlouva v preambuli uvádí, že vztahy mezi Komunistickou stranou Československa a MPLA - Stranou práce, založené na zásadách marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, tvoří základ vztahů přátelství a spolupráce mezi oběma zeměmi. Nepřijatelné ideologické prvky se promítají i do operativních článků Smlouvy. Smlouva je uzavřena na dobu 20 let s automatickým prodlužováním o dalších 5 let, pokud nebude před uplynutím doby platnosti vypovězena. Jelikož Smlouva vstoupila v platnost v r. 1984, její výpověď podle ustanovení

Smlouvy by byla možná až v r. 2004. Pokud se nepodaří dosáhnout ukončení platnosti Smlouvy při jednání o sukcesi, které se dosud vzhledem k situaci ve vzájemných vztazích neuskutečnilo, bude třeba zahájit řízení o ukončení její platnosti na základě mezinárodněprávní zásady o podstatné změně poměrů.

3. Smlouva o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou Etiopií ze dne 13. září 1981 (vyhl. č. 118/1982 Sb.)

Smlouva kromě obvyklých rámcových ustanovení konstatuje v preambuli, že jednota všech revolučních sil a spolupráce socialistických a rozvojových zemí jsou důležitými činiteli upevňování nezávislosti zemí, které se osvobodily od cizí nadvlády a vykořisťování, vyjadřuje odhodlání smluvních stran přispívat v boji proti imperialismu, nadvládě a útisku a vyzývá k semknutosti všech sil bojujících za sociální pokrok ve světě. Tyto ideologické teze jsou konkretizovány i v některých operativních člancích Smlouvy.

Vzhledem k těmto nepřijatelným ideologickým aspektům Smlouvy se obě strany při expertních jednáních o sukcesi do smluv dohodly na ukončení její platnosti.

4. Smlouva o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Libyjskou arabskou lidovou socialistickou džamahirijí ze dne 9. září 1982 (vyhl. č. 112/1983 Sb.)

V preambuli Smlouvy smluvní strany kromě jiného vyjadřují vůli aktivně pokračovat v boji proti imperialismu, kolonialismu, neokolonialismu, sionismu a rasismu. Tyto ideologické teze jsou konkretizovány v operativních člancích Smlouvy.

Smlouva byla sjednána na dobu 10 let s automatickým prodlužováním platnosti o dalších 10 let, pokud před uplynutím období platnosti nebude vypovězena, což by bylo možné až v r. 2003.

Česká strana v rámci jednání o sukcesi do smluv navrhne ukončení platnosti této Smlouvy. Pokud s tím libyjská strana nebude souhlasit, bude třeba zahájit řízení o ukončení platnosti na základě mezinárodněprávní zásady o podstatné změně poměrů.

5. Smlouva o přátelství a spolupráci mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou ze dne 9. října 1985 (vyhl. č. 82/1987 Sb.)

V preambuli Smlouvy obě strany potvrzují odhodlání podporovat frontu protiimperialistických sil, klást každý odpor politice agrese, kterou provádí imperialismus a jeho přísluhovači a pokračovat v boji proti kolonialismu a neokolonialismu, proti rasismu ve všech jeho formách a projevech, včetně sionismu. Tyto ideologické teze se prolínají i v jednotlivých člancích Smlouvy. Smlouva byla uzavřena na dobu 15 let s automatickým prodlužováním na 5 let. Vzhledem k tomu, že Smlouva vstoupila v platnost v r. 1987, bylo by ji možno vypovědět až v r. 2002.

Česká strana navrhne ukončení platnosti Smlouvy v rámci jednání o sukcesi do smluv. Pokud nebude dosaženo souhlasu syrské strany, bude třeba zahájit řízení o ukončení platnosti na základě mezinárodněprávní zásady o podstatné změně poměrů.

Při jednání o ukončení platnosti shora uvedených smluv kromě již zmíněných důvodů je třeba zdůraznit, že ČR má zájem na přátelských stycích a spolupráci se všemi státy. Za účinný nástroj pro její rozvoj považuje existující dohody upravující konkrétní spolupráci v oblasti ekonomické, kulturní, právní a dalších oblastech, které bude třeba postupně nahrazovat novými dohodami, jež budou odpovídat potřebám smluvních stran. Z těchto důvodů ČR nové rámcové smlouvy o přátelství, které měly pouze deklaratorní význam již neuzavírá.

Na základě této argumentace byla po vzájemné dohodě v rámci sukcesních jednání ukončena platnost obdobných smluv o přátelství s Jemenem, KLDR, Laosem, Mongolskem a Vietnamem.

Ukončením platnosti smluv o přátelství s Afghánistánem, Angolou, Etiopií, Libyí a Sýrií bude systém mezinárodních smluv ČR zbaven všech smluv tohoto charakteru.

Jelikož se jedná o smlouvy politického charakteru, tj. smlouvy prezidentské, které vyžadovaly k uzavření souhlas Parlamentu a ratifikaci prezidentem republiky, je třeba, aby s ukončením jejich platnosti vyjádřily souhlas tytéž orgány.

Ukončení platnosti předmětných smluv je v souladu se zahraničně politickými zájmy ČR a jejím právním řádem, s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva a se závazky převzatými v rámci jiných smluv. Brzké ukončení jejich platnosti je též žádoucí se zřetelem k očekávanému členství České republiky v NATO, jelikož jsou neslučitelné se Severoatlantickou smlouvou ze dne 4. dubna 1949.

Z realizace návrhu usnesení nevzniknou žádné nároky na státní rozpočet.

V Praze dne 20. ledna 1999

Předseda vlády

Miloš Zeman, v. r.